

บทคัดย่อ

- ชื่อโครงการ:** การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ในอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
- ชื่อนักวิจัย:** ผศ. บุษบา สิทธิการ สำนักวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
เชิดชาติ หิรัญโร สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- E-mail Address:** bussaba@mfu.ac.th
- ระยะเวลาโครงการ:** มกราคม- พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

โครงการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในอำเภอ เชียงแสน จังหวัดเชียงรายมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเชียงแสน มีขอบเขต ของการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ในการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอเชียงแสน จำนวน 6 แห่ง คือ ตำบลเวียง ตำบลบ้านแซว ตำบลแม่เงิน ตำบลป่าสัก ตำบลศรีดอนมูล และตำบลบ้านแซว รวม ทั้งหมด 70 หมู่บ้าน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ชุมชน ผู้ประกอบการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน และผู้ที่มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยว ระเบียบวิธีการศึกษาประกอบด้วย การสัมภาษณ์ การจัดการประชุมอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน และกิจกรรมอภิปรายกลุ่มย่อย การวิเคราะห์เนื้อหาใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์เนื้อหา

นอกจากนั้นใช้แบบประเมินศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแบบทดสอบความรู้ของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ได้จากแบบประเมินใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ การกระจายค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าอัตราส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสน

จากการศึกษาพบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง ยั่งยืนในเกณฑ์ดี แต่มีข้อจำกัดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญคือการประสานความ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนั้นชุมชนจึงไม่สามารถดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้วย ตนเอง ต้องร่วมมือกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะในด้านการฟื้นฟูบูรณะแหล่งท่องเที่ยวเดิม การ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว การรักษาความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ภัยธรรมชาติ โจร

ผู้ร้ายและการหลงทาง โดยเฉพาะด้านการจัดระบบเดือนกัญที่ใช้ใฝ่ระวังและแจ้งเดือนกัญ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดย การจัดเทศกาลท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้ 1) การวางแผนการท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 2) การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 3) การตลาดการท่องเที่ยว และ 4) การจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์

ผลจากการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมฯ มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น ซึ่งนำไปสู่กระบวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเชียงแสนซึ่งมีเป้าหมายในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นำไปสู่ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกระบวนการศึกษาดังกล่าวนำมากำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเชียงแสนในประเด็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ 5 ประเด็นคือ 1) สร้างศักยภาพการบริการเสริมทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 2) เพิ่มเติมและปรับปรุงการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว 3) พัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 4) พัฒนาการอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และ 5) การตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม